

Використання традиційних методів. У міру того, як процедури публічного управління переводитимуться в «цифрове поле», вони стають не лише зручнішими, але й безпечнішими.

1. Чернышов А. Г. Цифровизация и технологизация общественной жизни как социально-политическая проблема: сохранение идентичности и роль государства в условиях развития глобальных сетей. *Вестник Томского государственного университета. Философия. Социология. Политология*. 2017. № 40. С. 319–328.

2. Плотников В. А., Маслюк А. В. Перспективы цифровизации процессов государственного управления. *Управленческое консультирование*. 2022. № 3 (159). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/perspektivy-tsifrovizatsii-protsessov-gosudarstvennogo-upravleniya>.

Ірина ХОЖИЛО

*д. держ. упр., професор кафедри
державного управління
і місцевого самоврядування,
НТУ «Дніпровська Політехніка»*

Наталія ПОЛТОРАЦЬКА

*аспірантка кафедри
державного управління
і місцевого самоврядування,
НТУ «Дніпровська Політехніка»*

**ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ КРИЗЬ ПРИЗМУ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ЕКОНОМІЧНОЇ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНИ: МОЖЛИВОСТІ ТА БАР'ЄРИ**

В Європейському регіоні українська держава є однією із найбільших за територією та кількістю населення держав. Разом з тим, вона займає не найкращі позиції в світових рейтингах, посідаючи 56 місце за розміром валового внутрішнього продукту, а за показником ВВП на душу населення Україна займає 119 позицію [1]. Такий стан справ можна пояснити багатьма причинами. Так, політична система України, починаючи з 2013 року, знаходиться на етапі активної модернізації, пошуку та формування сучасної проєвропейської моделі державного устрою. Цьому процесу сприяла низка суспільно-політичних та соціально-економічних подій, які задали євроінтеграційний та євроатлантичний вектор майбутньої стратегії розвитку української держави. Серед таких визначних подій слід назвати, насамперед, Євромайдан, який у подальшому трансформувался в Революцію Гідності у 2013 – 2014 рр.; загарбницьке захоплення російською федерацією у 2014 р. українського Криму та частини Луганської і Донецької областей, ратифікацію Верховною Радою України Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС. Саме останній документ слугує дороговказом на найближчу перспективу стратегічного розвитку України, адже зміст Угоди пролонгує розпочаті українською державою реформи багатьох секторів суспільного життя, у тому числі й поглиблює реформу децентралізації. Тому у практичній площині виміру публічно-управлінської діяльності відбувається трансформація усіх складових політичної системи, що породжує численні «точки біфуркації».

Наступне. Чималу роль у цьому процесі можна відвести й зовнішнім впливам, таким як пандемія COVID-19, яка загальмувала процеси децентралізаційного поступу української держави [2]. Адже на певний час епідемічна ситуація вимагала застосування принципів централізованого управління (введення карантину в окремих регіонах; самоізоляції та перехід підприємств на дистанційні форми роботи, наприклад, галузь освіти й частково охорони здоров'я).

Зазначимо, що вектор майбутнього розвитку держави формується поведінкою, як основних акторів політичного процесу, тобто державою, політичними партіями, так і інститутами громадянського суспільства, найбільш вагомим серед яких виступають місцеве

самоврядування та громадські організації. Також вектор майбутніх змін формується за активної участі представників бізнес-середовища.

З лютого 2022 року в умовах збройної агресії проти України, українська держава демонструє світовому суспільству, і насамперед, країнам Європейського Союзу, здатність до формування та реалізації надпотужного самоорганізаційного потенціалу українського громадянського суспільства. Він розкривається через підвищення активності та громадської участі, волонтерського руху та благодійної діяльності, єдності всіх гілок влади та суспільства заради Перемоги над ворогом, заради безпеки для країн Європейського регіону, що у свою чергу, виступає запорукою подальшого існування та стабільного розвитку самої української держави.

У таких умовах надзвичайно важливим є вироблення та прийняття узгодженого бачення стратегічного курсу економічної політики України, на основі врахування глобальних трендів світової політики та економіки, а також внутрішніх можливостей української держави. Тому керівництвом держави було ініційовано розробку та прийняття Національної економічної Стратегії на період до 2030 року. Цей документ презентує стратегічні цілі, шляхи їх досягнення з урахуванням наявних і потенційних викликів і бар'єрів, а також основні завдання державної економічної політики та цільові індикатори на період до 2030 року [1]. Аналіз змісту Стратегії показує, що вона охоплює не тільки сфери економіки, але й суспільно-політичного життя, соціальної сфери, культури тощо. Наш науковий інтерес буде зосереджено на проблематиці децентралізації управління через аналіз можливостей та бар'єрів у досягненні визначених цілей.

Серед найбільш значних бар'єрів в економічній сфері, що пов'язані з децентралізацією, слід назвати *сферу управління державною та комунальною власністю*. На даний час управління державними підприємствами в Україні здійснюється за децентралізованою моделлю (96 різних органів влади здійснюють управління 3 600 державними підприємствами). Велика кількість державних підприємств ускладнює управління і секторальну координацію та робить сам процес управління непрозорим. А тому існує конфлікт інтересів міністерств - органів управління як суб'єктів формування політики та одночасно органів управління державними підприємствами. За таких обставин відсутній належний аналіз, інвентаризація та оцінка активів державної та комунальної власності. Крім того, значно бракує ресурсів Фонду державного майна України (дефіцит фінансових і кадрових ресурсів). Водночас досвід розвинених країн показує, що централізація управління в окремих сферах або ж систематизація управління державними підприємствами значно підвищує ефективність, координацію та прозорість діяльності державних підприємств (Швеція, Франція, Словенія). Централізація управління державними підприємствами дозволяє зменшити загальну кількість підприємств, що перебувають в державній власності, до 50–100 підприємств.

Серед найбільших можливостей, які є результатом поглиблення децентралізації управління в окремих сферах економіки, слід назвати наступні напрямки:

- у сфері аграрної політики – регулювання ринку землі через проведення земельної децентралізації та передачу державних земель за межами населених пунктів у комунальну власність;
- у сфері енергоефективності економіки та екологічності енергетичного сектору – досягнення свідомої енергоефективності через технічну, технологічну модернізацію з урахуванням досягнень у сфері децентралізованого енергопостачання, зокрема, за рахунок використання відновлюваних джерел енергії та управління енергоспоживанням;
- у транспортній сфері – регулювання цінової політики на послуги міського/регіонального транспорту шляхом надання підтримки органам місцевого самоврядування щодо децентралізації управління інфраструктурою місцевого транспорту;
- у сфері креативної індустрії та індустрії гостинності – поживлення культурного сектору, зміцнення його інфраструктури та моделей управління на основі децентралізації й наближення процесів прийняття управлінських рішень до громадян;
- у будівельній сфері та ринку нерухомості – через врегулювання питання видачі дозволів та децентралізація дозвільних процедур;

– у сфері прав та свобод громадян – забезпечення прав дітей через реформування системи забезпечення прав дітей в умовах децентралізації/

1. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року: постанова КМУ від 3 березня 2021 р. № 179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#Text>

2. Про встановлення карантину та запровадження посилених протиепідемічних заходів на території із значним поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2: постанова КМУ від 22 липня 2020 р. № 641. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/641-2020-%D0%BF#Text>

Лілія ШЕВЧЕНКО

к.е.н., доцент, доцент кафедри

державного управління і місцевого самоврядування

НТУ «Дніпровська політехніка»

СТРАТЕГІЧНІ ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН УКРАЇНИ В УМОВАХ НОВИХ ВИКЛИКІВ

Довоєнний розвиток економіки країни визначався Постановою Кабінету міністрів від 3 березня 2021 р., якою було затверджено Національну економічну стратегію на період до 2030 року, яка мала б стати основою для розробки центральними органами виконавчої влади планів заходів, проєктів програмних і стратегічних документів, проєктів законів та інших актів законодавства. І саме заходи щодо реалізації визначених шляхів досягнення стратегічних цілей і відповідних завдань державної економічної політики були включені до планів діяльності уряду.

У Національній економічній стратегії на період до 2030 року за напрямом «Міжнародна економічна політика і торгівля» визначено візію та стратегічні цілі. Зокрема, зазначено, що «візія напряму: Україна – впливовий учасник міжнародних економічних відносин, надійний економічний партнер у світі» [1].

Стратегічними цілями за напрямом є:

- забезпечення взаємовигідної торгівлі з країнами світу та досягнення розширеного доступу до зовнішніх ринків;
- підвищення конкурентоспроможності українських товарів та послуг, створення позитивного іміджу країни та забезпечення присутності українських виробників на міжнародних ринках;
- модернізація прикордонної інфраструктури та забезпечення ефективного митного регулювання;
- впровадження збалансованої імпоротної політики з комплексною оцінкою потенційного впливу, яка стимулюватиме переважно інвестиційний, а не споживчий імпорт [1].

Як зазначено у документі, досягнення стратегічних цілей дасть змогу збільшити обсяги українського експорту та розширити його географічну структуру шляхом:

- поглиблення торговельної співпраці з ЄС;
- виходу на ключові ринки Азії, Африки та Латинської Америки;
- підтримки та просування українського експорту у світі;
- вирішення питання асиметричності торговельних угод;
- спрощення проходження митних процедур на українському митному кордоні;
- захисту виробничого та експортного потенціалу національних виробників;
- збереження доступу українських товарів на зовнішні ринки [1].

Цільовими індикаторами, які мали бути досягнуто до 2030 р., є наступні.

За стратегічною ціллю 1 «Забезпечення взаємовигідної торгівлі з країнами світу та досягнення розширеного доступу до зовнішніх ринків»: